

POVODNĚ 1997

V pondělí 7. července 1997 zaplavila řeka Bečva město Přerov. Ve 12.30 dosáhla povodeň k Moravské ornitologické stanici, která leží ve vzdálenosti 150 metrů od řeky, 4,5 metrů nad úroveň její normální hladiny. Ve 13.30 zde dosáhla voda již maximální výšky 1,8 metru. Zalila nedaleký park Michalov a stanice čněla jako ostrov moří, obklopena zbytky plotu, korunami stromů a plovoucími chatkami, dřevem i rybami.

Ten den začala voda na louce pod stanicí stoupat kolem půl desáté dopoledne. Nikdo z odpovědných orgánů neupozornil pracovníky stanice na nebezpečí povodně a odpověď na telefonický dotaz byla velmi neurčitá. Valící se voda zatopila více než 500 m² přízemí budovy stanice, kde se nacházela obsáhlá odborná knihovna, známá expozice "Ptáci České republiky a jejich snůšky" a depozitář vycpanin (dermoplastických preparátů) a kožek. Průběh povodně byl tak rychlý, že pracovníci stanice stačili zachránit pouze expozici "Ekologie zvířeny" ze sklepních prostor sousední biologické stanice, několik preparátů na stanici, část nábytku a přístrojů a přendat knihy do výše 1,5 m. Dveře stanice, knihovny a expozice byly utěsněny deskami a silikonem do výše jednoho metru. I to nestačilo. Dostat se ze stanice po 13. hodině znamenalo již ohrožení života. Voda opadla ve čtvrtek 10. července po více než 66 hodinách. Dílo několika generací ornitologů bylo částečně poničeno přírodním živlem.

Pracovníci stanice a dobrovolníci zejména z řad členů Moravského ornitologického spolku začali ihned s úklidem a záchranou preparátů, knih, nábytku a budovy. Po odstranění 20 cm vysoké vrstvy naplaveného bahna byly vyndány mokré knihy a časopisy, čišťeny a zpočátku sušeny v prvním patře stanice. Později byly převáženy na sušení do Muzea Komenského (stanice je přírodovědným oddělením muzea) i k soukromníkům. Bohužel, voda dosáhla k policím s knihami a způsobila jejich roztažení a zborcení. Dřevotřískové plotny se vlhkem prohuly, knihy i časopisy napadaly do bahnitě vody, v které ležely mnoho hodin a byly tak zničeny. Další dny byla získána pro sušení preparátů a kožek sušárna dřeva. Tam byly tyto sbírkové předměty do dvou dnů odvezeny a tři týdny sušeny. Dále se podařilo získat suché místnosti ve škole v Předmostí a ve školce v Lýskách u Přerova, kam byly převezeny suché předměty - kožky, knihy, časopisy a nábytek, neboť hrozilo nasáknutí vzdušnou vlhkostí (až 95%) ve vyplavené budově. Rovněž tam byly přemístěny i usušené preparáty a kožky.

Po odvozu knih, časopisů, přírodnin a nábytku pokračovala likvidace bahna uvnitř budovy i v jejím okolí, odstraňovaly se podlahové krytiny a mokré, plesnivějící a rozkládající se nábytek, umývaly všechny předměty (od desítek vitrin až po nářadí), praly závěsy a záclony, opravovaly a vysoušely zatopené přístroje a elektrické instalace, vynášelo rozbité sklo, umývaly stěny a postříkávaly antifungicidními prostředky. To je ovšem jen neúplný výčet úklidových činností. V přízemí

byla odstraněna okna, aby stanice lépe prosychala. Budova nebyla staticky ohrožena, neboť je postavena závěsnou technologií na kovové konstrukci a sloupech.

Po několika dnech se k dobrovolníkům a pracovníkům stanice přidali i pracovníci muzea. Na tomto místě děkujeme především manželům Jandovým, kteří se nejvíce zasloužili o záchranu knih, časopisů a preparátů. Bývalý preparátor stanice Jiří Janda zajistil sušárnu a po celou dobu obětavě dohlížel odborně na sušení preparátů a kožek. Marta Jandová zajistila prostory pro suché předměty. Oba také nezištně pomáhali na stanici. Dále děkujeme Jiřímu Safránkovi, prezidentu Moravského ornitologického spolku, za zajištění dopravy na převoz přírodnin v první fázi záchranu i za další pomoc, a všem ochotným členům spolku. Poděkování zasluží všichni zaměstnanci Muzea Komenského v čele s jeho ředitelem a pracovníci stanice, bez jejichž pomoci by nebyla možná tak rychlá záchranná akce. Úřadu práce v Přerově děkujeme za poskytnutí několika nezaměstnaných v rámci veřejně prospěšných prací.

Předběžné škody jsme vyčíslili na 5 763 000 Kč. Vodou bylo úplně nebo částečně zasaženo 90% z 3974 preparátů (škoda 1 937 000 Kč), 60% z 3000 kožek (škoda 540 000 Kč) a 50% z 15 000 odborných knih a kompletovaných ročníků časopisů (škoda 2 300 000 Kč). Další škody připadají na fotoarchiv, budovu, dveře, obložení, nábytek, přístroje apod. Poškozené preparáty lze rozdělit do čtyř skupin: mírně poškozené (většinou stačí výměna podstavců), vzácné doklady výskytu (bude nutná úplná reparaace), středně poškozené preparáty běžnějších druhů (reparaace na kožky), úplně zničené preparáty běžných druhů (budou odepsány). Během oprav preparátů, které lze odhadnout na dobu tří až pěti let v závislosti na množství finančních prostředků, bude provedena jejich podrobná inventura. Na výši finančních prostředků závisí také postup oprav budovy (nákup nábytku, podlahových krytin, oprava omítky, malba apod.) a znovuoctvení expozice.

Inventura bude provedena také u knih a časopisů. Náhrada zničených bude obtížnější, neboť jak je známo, knihovna Moravské ornitologické stanice byla rozsáhlá, ornitologicky specializovaná a hojně využívaná. Chceme ji v co největším rozsahu obnovit tak, aby zase sloužila k všeobecnému prospěchu. Proto prosíme každého, kdo má k dispozici přesopčetné a volně ornitologické knihy, ročníky ornitologických časopisů i jednotlivá čísla, z tuzemska i zahraničí, aby je zaslal na adresu:

Moravská ornitologická stanice, Muzeum Komenského, Horní nám. 1, 751 52 Přerov. Děkujeme.

Pohled na zborcené regály knih, povalené a rozbité vitríny s preparáty v blátě a s linem shrnutým až do výše jednoho metru byl velmi skličující. Doufejme, že se tato situace nebude již opakovat a že bude na základě této neblahé zkušenosti zdokonalen informační povodňový systém (i v Přerově).

František Hanák

